

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОМУ ЗА НАЯВНОСТІ ОБСТАВИН, ЩО ЙОГО ПОМ'ЯКШУЮТЬ (СТ. 69–1 КК УКРАЇНИ)

У статті визначено призначення покарання неповнолітньому за наявності обставин, що його пом'якшують, відсутності обставин, що обтяжують покарання, а також при визнанні обвинуваченим своєї вини, з урахуванням особливостей кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Ключові слова: обставини, що пом'якшують покарання, відсутність обставин, що обтяжують покарання, визнання обвинуваченим своєї вини, неповнолітня особа.

Обставини, що пом'якшують покарання, суттєво впливають на призначення покарання, необхідного й достатнього для виправлення неповнолітнього та запобігання новим злочинам, відзначаються гуманістичною спрямованістю щодо неповнолітніх. Згідно зі ст. 69-1 Кримінального кодексу України (далі – КК), за наявності обставин, що пом'якшують покарання, передбачених п. 1 та 2 ч. 1 ст. 66 КК, відсутності обставин, що обтяжують покарання, а також при визнанні обвинуваченим своєї вини, строк або розмір покарання не може перевищувати двох третин максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого відповідною санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК.

Призначенню кримінального покарання неповнолітнім, у тому числі впливу обставин, що його пом'якшують, присвятили свої дослідження українські та російські криміналісти, серед яких: М. І. Бажанов, І. Г. Богатирьов, В. М. Бурдін, В. К. Грищук, Т. А. Денисова, Л. Л. Кругліков, В. О. Навроцький, О. П. Рябчинська, О. М. Скрябін, В. І. Тютюгін, М. І. Хавронюк, С. Д. Шапченко, С. С. Яценко та ін. З-поміж українських науковців призначення покарання неповнолітнім досліджують Т. О. Гончар, О. П. Горох, Т. І. Іванюк, О. М. Кричківський, А. С. Макаренко, Н. В. Марченко, В. В. Полтавець, Є. Ю. Самойленко, Т. В. Сахарук, О. С. Яцун та ін.

Метою статті є визначення призначення покарання неповнолітньому за наявності обставин, що його пом'якшують, відсутності обставин, що обтяжують покарання, а також при визнанні обвинуваченим своєї вини, з урахуванням особливостей кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Особливостями призначення покарання за підстав, передбачених у ст. 69-1 КК, є: а) визначений перелік покарань, що можуть призначатися цій категорії засуджених, а саме: 1) штраф; 2) громадські роботи; 3) виправні роботи; 4) арешт; 5) позбав-

лення волі на певний строк (ч. 1 ст. 98 КК); б) суттєві обмеження щодо строків і розмірів покарань, що можуть призначатися неповнолітнім. Так, як уже зазначалося, *штраф* до неповнолітніх застосовують лише тоді, коли вони мають самостійний дохід, власні кошти або майно, на яке може бути звернене стягнення. Розмір штрафу, у тому числі за вчинення злочину, за який передбачено основне покарання лише у виді штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, встановлюється судом залежно від тяжкості вчиненого злочину та з урахуванням майнового стану неповнолітнього в межах до п'ятисот встановлених законодавством неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. До неповнолітнього, що немає самостійного доходу, власних коштів або майна, на яке може бути звернене стягнення, засудженого за вчинення злочину, за який передбачено основне покарання лише у виді штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, може бути застосовано покарання у виді громадських робіт або виправних. У будь-якому разі покарання, призначене неповнолітньому за підстав ст. 69-1 КК, не може бути нижчим від мінімальної межі відповідного виду покарання, встановленої в Загальній частині КК, з урахуванням особливостей покарання неповнолітніх, тобто меншим за тридцять неоподатковуваних мінімумів доходів громадян для штрафу (ч. 2 ст. 53 КК); тридцять годин громадських робіт для неповнолітніх у віці від 16 до 18 років (ч. 1 ст. 100 КК); двох місяців виправних робіт для неповнолітніх у віці від 16 до 18 років (ч. 2 ст. 100 КК); п'ятнадцять діб арешту для неповнолітніх, що на момент постановлення вироку досягли 16 років (ч. 1 ст. 101 КК); шести місяців позбавлення волі (ч. 1 ст. 102 КК).

Проблема конкретизації (формалізації) кримінально-правового впливу обставин, які пом'якшують покарання, була і є однією з найбільш актуальних та дискусійних, оскільки призначення покарання – важливий етап здійснення правосуддя, який по-

требує досить детальної регламентації. Як слушно зазначав В. І. Курляндський, конкретизація кримінально-правового значення обставин, які пом'якшують покарання, допомогла б практиці, адже вона тягне за собою процес деталізації судової діяльності, полегшує її здійснення, оскільки надає в розпорядження судді відносно чіткі орієнтири, створюючи достатньо конкретні уявлення про роль у призначенні покарання певних обставин справи [6, с. 94]. Виділяють декілька моделей здійснення конкретизації кримінально-правового значення обставин, які пом'якшують покарання. Більшість моделей конкретизації кримінально-правового значення обставин, які пом'якшують покарання, пов'язані з пропозицією введення в кримінальний закон формалізованих критеріїв урахування відповідних обставин при виборі конкретного строку (розміру) покарання. Противники цієї ідеї стверджують, що її прийняття ускладнило б роботу суду, внесло б у неї шкідливі для здійснення правосуддя елементи формалізму, адже судді здатні правильно оцінити значення тієї чи іншої обставини, яка пом'якшує покарання, у кожному конкретному випадку [8, с. 260]. Прибічники ж звертають увагу на те, що розумна формалізація була б способом обмеження та подолання суб'єктивізму суддів, засобом боротьби зі свавіллям у судовій практиці, засобом зміцнення законності в кримінальному судочинстві [1, с. 14]. На нашу думку, остання позиція виглядає більш обґрунтованою. Л. Л. Кругліков стверджував, що повністю покладатися на судовий розсуд при призначенні покарання не можна, адже правосвідомість судді може бути гарантом призначення справедливого покарання лише в поєднанні з висококваліфікованим умінням судді застосувати закон, призначити покарання. Утім, передбачати таке вміння кожного судді, на жаль, не є можливим [5, с. 66–67].

Відзначимо й певні недоліки норми, передбаченої ч. 1 ст. 69-1 КК. Насамперед, постає питання: чому серед, так би мовити, "обраних обставин", що пом'якшують покарання, немає "надання медичної або іншої допомоги потерпілому безпосередньо після вчинення злочину" (п. 2-1 було введено до переліку обставин, що пом'якшують покарання (ч. 1 ст. 66 КК) Законом України від 15.04.2008 р.). Уперше ця обставина була запропонована в Модельному КК країн СНД від 17.02.1996 р. [7], де вона була передбачена в п. "к" ч. 1 ст. 62, потім ця обставина була запроваджена більшістю кримінальних кодексів пострадянських держав. У КК України ця обставина закріплена як самостійна та передбачена окремим пунктом 2-1 ч. 1 ст. 66 КК, тоді як у Модельному КК країн СНД та у більшості кодексів пострадянських держав (Азербайджану, Білорусі, Казахстану, Таджикистану, Туркменістану) вона закріплена поряд з такими обставинами, як добровільне відшкодування або усунення

матеріальної чи іншої шкоди, завданої злочинцем, інші дії, які спрямовані на загладження шкоди, завданої злочинцем, в одному пункті частини статті. Відсутність цієї обставини серед підстав застосування ч. 1 ст. 69-1 КК є невиправданим з низки причин. По-перше, якщо відшкодування завданого збитку або усунення вже заподіяної шкоди визнається особливою обставиною, що пом'якшує покарання, тим більше надання медичної або іншої допомоги потерпілому безпосередньо після вчинення злочину, тобто дії, спрямовані на недопущення заподіяння шкоди, повинні визнаватися особливою обставиною, яка пом'якшує покарання [12]. По-друге, можливо?, логічно було би просто включити обставину, передбачену п. 2-1 ч. 1 ст. 66 КК, в п. 2 ч. 1 цієї самої статті, як це зроблено в Модельному КК країн СНД та КК РФ, і таким чином урегулювати цю ситуацію.

Також викликає заперечення зниження покарання, що стосується лише основного виду покарання й оминає додаткове. Так, у п. 6-3 постанови Пленуму Верховного Суду України "Про практику призначення судами кримінального покарання" № 7 від 24.10.2003 р. вказано, що положення ч. 2 і 3 ст. 68 КК та ст. 69-1 КК застосовуються лише при призначенні найбільш суворого виду основного покарання, яке передбачено у відповідній санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК. Якщо ж така санкція є альтернативною, то суд має право застосувати вимоги ч. 2 і 3 ст. 68 КК або ст. 69-1 КК стосовно максимального строку (розміру) лише найбільш суворого виду основного покарання з-поміж тих декількох, які в цій санкції передбачено. Інші ж менш суворі види основних покарань, передбачені в санкції відповідної статті (санкції частини статті) як альтернативні, призначаються судом у межах тих максимальних строків (розмірів), які встановлені для них у цій санкції [9].

Утім, таке тлумачення закону викликає певні зауваження. Так, якщо виходити з буквального тлумачення тексту ст. 69-1 КК, в якій не міститься обмеження обов'язковості пом'якшення тільки максимальними строками (розмірами) найбільш суворого виду основного покарання, то правила ст. 69-1 КК можуть застосовуватися й до додаткових покарань, які передбачені в санкції статті Особливої частини як обов'язкові, адже обмеження пом'якшення покарання, передбаченого ст. 69-1 КК, лише основними видами покарання є очевидним порушенням принципу справедливості та економії заходів кримінальної репресії. Подібна практика вже мала місце в історії вітчизняного кримінального законодавства. Так, до внесення Законом України від 15.04.2008 р. змін до кримінального законодавства суд мав можливість призначити більш м'яке покарання, передбачене ст. 69 КК, ли-

ше за особливо тяжкий, тяжкий злочин або злочин середньої тяжкості. Але Рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ст. 69 КК від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004 р. було визнано неконституційним положення ч. 1 ст. 69 КК у частині, яка унеможливує призначення особам, які вчинили злочини невеликої тяжкості, більш м'якого покарання, ніж передбачено законом [10].

За наявності підстав, вказаних у ст. 69-1 КК, строк або розмір покарання не може перевищувати двох третин максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (частини статті) Особливої частини КК. При цьому слід звернути увагу, що призначення покарання у визначений спосіб може застосовуватися не тільки за вчинення певного закінченого злочину, а й призначатися за вчинення злочину будь-якого ступеня тяжкості, форми вини, мотивів і цілей злочину, а також вчинення злочину вперше або повторно, стадій вчинення та наявності співучасників тощо.

Так, наприклад, неповнолітнього, який визнаний винним у груповому порушенні громадського порядку, що виразилося в активній участі в групових діях, які призвели до грубого порушення громадського порядку або суттєвого порушення роботи транспорту, підприємства, установи чи організації, за наявності підстав ч. 1 ст. 69-1 КК, суд може призначити покарання таким чином: а) якщо неповнолітній на момент постанови вироку досяг віку 16 років, арешт призначається на строк від п'ятнадцяти до сорока п'яти діб (за правилами ч. 1 ст. 69-1 КК повнолітньому має призначатися 2/3 від арешту на строк шести місяців, тобто 4 місяці арешту) (ч. 1 ст. 293 КК). Як бачимо, встановлені в ч. 1 ст. 101 КК строки арешту для неповнолітнього починаються з сорока п'яти діб (тобто 1,5 місяці), і призначене таким чином покарання, з одного боку, не може бути меншим від 15 діб, з іншого – не повинно перевищувати 45 діб. У такому значенні воно суттєво виходить на нижні межі, встановлені санкцією ч. 1 ст. 293 КК.

Слід підтримати погляди В. І. Тютюгіна на загальні засади застосування ч. 1 ст. 69-1 КК, що встановлене в ній пом'якшення покарання поширюється:

- лише на основні види покарань і оминають додаткові. Тому, якщо в санкції поряд із основним передбачено й додаткове покарання (чи декілька їх видів), то при застосуванні вимог ст. 69-1 КК останні не беруться до уваги;
- лише на такі види основних покарань, які мають строковий характер (наприклад, позбавлення волі) або призначаються у певному розмірі (наприклад, штраф). Тому застосування ст. 69-1 КК

виключається у разі призначення за тими статтями КК, у санкціях яких найбільш суворим видом покарання є довічне позбавлення волі (ст. 112, ч. 2 ст. 115, ч. 3 ст. 258, ч. 3 ст. 321-1, ст. 348, 379, 400, ч. 4 ст. 404, ч. 2 ст. 438, ч. 2 ст. 439, ч. 1 ст. 442, ст. 443 КК), бо останнє має безстроковий (невизначений строком чи розміром) характер. Виняток із цього правила становлять лише випадки застосування ст. 69-1 КК до осіб, яким, згідно із ч. 2 ст. 64 КК, не може бути призначено покарання у виді довічного позбавлення волі і до яких у зв'язку з цим вимоги ст. 69-1 КК мають застосовуватися, виходячи із встановленої в санкції максимальної межі позбавлення волі на певний строк (п. 6-2 постанови Пленуму ВСУ від 24.10.2003 р.);

- лише на найбільш суворий вид основного покарання, передбаченого у відповідній санкції. Тому, якщо санкція є альтернативною, суд зобов'язаний застосувати вимоги ст. 69-1 КК стосовно максимального строку (розміру) лише найбільш суворого виду основного покарання з числа тих декількох, які у санкції передбачені. Що ж стосується інших (менш суворих) видів основних покарань, альтернативно передбачених у санкціях, то вони можуть бути призначені судом у межах тих строків (розмірів), які встановлені для них у цій санкції (п. 6-3 постанови Пленуму ВСУ від 24.10.2003 р.). Так, якщо призначається покарання за крадіжку, то строк найбільш суворого виду покарання, передбачений у санкції ч. 1 ст. 185 КК (позбавлення волі до трьох років), згідно з вимогами ст. 69-1 КК не може перевищувати двох третин максимальної його межі (два роки), тоді як інші види покарань (штраф, громадські, виправні роботи, арешт) можуть бути призначені судом у тих межах, які встановлені для них у санкції ч. 1 ст. 185 КК [2, с. 280].

У Розділі XV Загальної частини КК "Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх", крім іншого, визначено призначення неповнолітнім таких видів покарань, як штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт та позбавлення волі на певний строк. Як правило, ці норми вступають у відносини конкуренції шляхом зниження верхньої межі конкретного покарання, оскільки всі вони встановлюють менші розміри (строки) покарань, ніж ті, що передбачені в Розділі X Загальної частини КК "Покарання і його види". Вказані норми є позитивним досягненням вітчизняного законодавця, проявом принципу гуманізму з його боку, оскільки особа неповнолітнього злочинця ще до кінця не сформована, і суспільна небезпека такої особи, порівняно з дорослим злочинцем, є меншою. Хоча необхідно погодитися, що суспільна небезпека вчиненого кримінально караного

діяння є однаковою, незалежно від того, хто його вчинив, повнолітній чи неповнолітній злочинець [4, с. 407].

Співвідношення кримінально-правових норм, передбачених ст. 69 КК "Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом" та ст. 69-1 КК "Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання", є складним. У зв'язку з цим не можемо погодитися з поглядами О. М. Кричківського, що при призначенні покарання ці норми конкурують як спеціальні (ст. 69-1 КК) та виняткові (ст. 69 КК), відповідно [3, с. 151].

Не можна не погодитися із загальною думкою, що при призначенні покарання застосовують норму, що за змістом та правовими наслідками є найбільш сприятливою для засудженого [11, с. 48]. Зіставлення підстав застосування, відповідно, ст. 69 КК та ст. 69-1 КК надає можливість говорити, що перша норма є більш сприятливою для засудженого в більшості випадків. Передумовами застосування як першої, так і другої норми про пом'якшення покарання є вчинення особою злочину будь-якого ступеня тяжкості. Це можуть бути залежно від ступеня тяжкості злочину невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі злочини (ч. 1 ст. 12 КК).

Підстави застосування обох норм, що порівнюються, є складними. Так, у разі призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, суд "за наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, з урахуванням особи винного, умотивувавши своє рішення, може призначити..."; у випадку ст. 69-1 КК "за наявності обставин, що пом'якшують покарання, передбачених п. 1 та 2 ч. 1 ст. 66 цього Кодексу, відсутності обставин, що обтяжують покарання, а також при визнанні обвинуваченим своєї вини, строк або розмір покарання не може перевищувати...". Тому, насамперед, слід підкреслити, що припис ст. 69-1 КК має обов'язковий, імперативний характер для суду. Такої імперативності не має ст. 69 КК, застосування якої є правом, а не обов'язком суду.

На відміну від переліку обставин, що пом'якшують покарання, передбачених п. 1 та 2 ч. 1 ст. 66 КК, що виступають, на наш погляд, виключно в сукупності як складова підстави застосування ст. 69-1 КК, підставами застосування ст. 69 КК є наявність кількох обставин (двох або більше), що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину. Крім того, серед таких підстав можуть бути враховані як прямо вказані в ч. 1 ст. 66 КК обставини, що пом'якшують покарання, так і інші обставини, які суд може визнати такими, що його пом'якшують, не зазначені в частині першій цієї статті (ч. 2 ст. 66 КК). Враховуючи, що одна із вказаних у ст. 66 КК обставин завжди присутня – *вчинення зло-*

чину неповнолітнім (п. 3 ч. 1 ст. 66 КК). При призначенні покарання неповнолітньому достатньо тільки однієї з обставин, що пом'якшують покарання, як вказаних у 1 ст. 66 КК, так і будь-яких інших обставин, що суд визнає такими, що пом'якшують покарання неповнолітньому у певному конкретному випадку (ч. 2 ст. 66 КК). Таким чином, комплекс позитивної посткримінальної поведінки, передбачений ч. 1 ст. 69-1 КК, є більш вибагливим та складним для засудженого.

Застосування ст. 69-1 КК вимагає відсутності обставин, що обтяжують покарання, а також визнання обвинуваченим своєї вини. Що ж стосується ст. 69 КК, то цієї вимоги вона не має, але застосовується з урахуванням особи винного, а також суд має обов'язково умотивувати своє рішення.

Призначенню покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання (ст. 69-1 КК), не вистачає диференційованого підходу до різних категорій засуджених, зокрема до неповнолітніх. Складність правових підстав застосування призвела до того, що суди практично не застосовують ст. 69-1 КК щодо неповнолітніх. З моменту введення до КК дослідженої норми у 482 обвинувальних вироках щодо 511 неповнолітніх правопорушників не виявили жодного випадку призначення покарання неповнолітнім за наявності обставин, що його пом'якшують (ч. 1 ст. 69-1 КК). Утім, майже в 90% випадків суди застосовують звільнення від відбування покарання з випробуванням. Так, у 89,2% щодо неповнолітніх застосовували ст. 75 КК, їх засуджували до позбавлення волі або арешту та згідно зі ст. 104 КК звільняли від відбування покарання з випробуванням. При цьому випробувальний строк установлювали тривалістю від одного (66,5%) до двох років (33,5%).

Висновки. Стаття 103 КК "Призначення покарання" вкрай стисло звертає увагу суду на особливості призначення покарання неповнолітньому, тенденцією ж останнього часу має стати закономірне й повністю обґрунтоване кореспондування загальних приписів призначення покарання в спеціальні приписи кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Список використаної літератури

1. Василяка Д. К. Застосування оціночних понять та термінів у кримінальному процесі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Д. К. Василяка. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2011. – 20 с.
2. Кримінальний кодекс України : наук.-практ. ком. : у 2 т. / за заг. ред.: В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., доп. – Харків : Право, 2013. – Т. 1. Загальна частина. – 376 с.
3. Кричківський О. До питання про види конкуренції кримінально-правових норм при призначенні покарання / О. Кри-

- чківський // Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи : тези доп. IX Міжнар. студ.-аспірант. наук. конф., 20–22 квітня 2012 р. – Львів : Юрид. фак. ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – С. 150–152.
4. Кричківський О. М. Конкуренція декількох спеціальних кримінально-правових норм при призначенні покарання / О. М. Кричківський // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2012. – Вип. 3. – С. 400–412.
 5. Кругликов Л. Л. О формализации степени влияния смягчающих и отягчающих обстоятельств / Л. Л. Кругликов // Проблемы повышения эффективности борьбы с преступностью. – Иркутск : Иркутск. гос. ун-т, 1983. – С. 60–69.
 6. Курляндский В. И. Уголовная политика, дифференциация и индивидуализация уголовной ответственности / В. И. Курляндский // Основные направления борьбы с преступностью / под ред. И. М. Гальперина, В. И. Курляндского. – Москва, 1975. – С. 95–99.
 7. Модельный Уголовный Кодекс стран СНГ от 17.02.1996 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.law.edu.ru/-norm/norm.asp?normID=1241285&subID=100094318,100094328,100094332,100094562,100094581#text>.
 8. Нікіфорова Т. І. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання / Т. І. Нікіфорова // Часопис Хмельницького університету управління та права: університетські наукові записки. – 2008. – № 3 (27). – С. 257–262.
 9. Про практику призначення судами кримінального покарання : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 р. № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/2B7E0AAF30853651C3256DF7002E9A19>.
 10. Рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ст. 69 КК України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sscu.gov.ua/pls/wccu>.
 11. Тютюгин В. И. Некоторые вопросы реализации норм об особенностях уголовной ответственности и наказания несовершеннолетних / В. И. Тютюгин // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. – Харків : Прапор, 2004. – Вип. 8. – С. 47–50.
 12. Хряпінський П. В. Відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди як константа позитивної посткримінальної поведінки особи [Електронний ресурс] / П. В. Хряпінський // Часопис Академії адвокатури України. – 2010. – № 4 (9). – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Chaau/2010-4/10hvpvpo.pdf/>.

Стаття надійшла до редакції 25.08.2014.

Маньковский Л. К. Назначение наказания несовершеннолетнему при наличии смягчающих обстоятельств (ст. 69–1 УК Украины)

В статье определено назначение наказания несовершеннолетнему при наличии смягчающих обстоятельств, отсутствии отягчающих обстоятельств, а также признании обвиняемым своей вины, с учетом особенностей уголовной ответственности и наказания несовершеннолетних.

Ключевые слова: *смягчающие обстоятельства, отсутствие отягчающих обстоятельств, признание обвиняемым своей вины, несовершеннолетний.*

Man'kovskiy L. Awarding Punishment to Minor at Presence of Extenuating Circumstances (the Article 69–1 CC of Ukraine)

In the article, awarding punishment is certain to minor at presence of extenuating circumstances, absence of aggravating circumstances, and also confession of the guilt a defendant, taking into account the features of criminal responsibility and punishment of minor.

At presence of grounds indicated in an item a term or size of punishment can not exceed 69-1 CC two third of maximal term or size of the most severe type of punishment, foreseen approval of the article (parts of the article) of Special part of CC. Thus it follows to pay attention, that awarding punishment in a certain method can be used not only for the commission of certain complete crime but also appointed for the commission of crime any the degree of weight, form of guilt, reasons and aims of crime, and also commission of crime, first or repeatedly, stages of feasant and presence of partners, and others like that.

On the basis of marked, it follows to draw conclusion, that grounds to talk that the article 103 CC of "Awarding punishment" utters briefly pays attention court on the feature of awarding punishment to minor are, appropriate and fully grounded correspond of general orders of awarding punishment in the special orders criminal responsibility and punishment of minor must become the tendency of for some time past.

Key words: *extenuating circumstances, absence of aggravating circumstances, confession of the guilt a defendant, minor.*